

केन्द्रीय विद्यालय संगठन , पटना संभाग

SET-A

प्री - बोर्ड - 2 परीक्षा 2025-26

कक्षा - X

संस्कृतम्

अवधि: 3 होरा:

पूर्णाङ्काः 80

अङ्क योजना (MARKING SCHEME)

खण्ड (क) अपठित-अवबोधनम् - 10

प्रश्न 1- अधोलिखित-अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

I. एक पदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयं)

1 x 2 = 2

क) छात्राः स्व) विनाशम् ग) कर्तव्यपालनं

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयं)

2 x 2 = 4

क) प्रकृतिः अनुशासनम् पालयति सूर्यः स्वपरिपथे भ्रमति , वायुः अहर्निशम् प्रवहति , समये मेघः वर्षति, समयानुसारेण ऋतवः आयान्ति यान्ति च । ?

ख) विद्यालये छात्रेभ्यः अनुशासनस्य शिक्षा दातव्या येन ते स्वजीवने सफलं कृत्वा देशस्यापि शिरः उन्नतम् कुर्युः ।

ग) अद्यत्वे अनुशासनाभावात् छात्राः नियमोल्लंघ्य राष्ट्रियसम्पदः हानिम् कुर्वन्ति ।

III. प्रयासस्य महत्त्वं / यथाश्रमम् कृतं कार्यमेव फलति ।

IV. निर्देशानुसारं उत्तरत - (केवलं प्रश्नत्रयं)

1 x 3 = 3

क) iii) ऋतवः ख) i) तिरस्कुर्वन्ति ग) iii) उन्नतम् / सफलं घ) iii) प्रवहति

खण्ड (ख) – रचनात्मकलेखनम् - 15

2. प्रदत्त - मञ्जूषायाः सहायतया अवकाश - प्राप्तिहेतोः प्राचार्यं प्रति लिखितं पत्रं पूरयित्वा लिखत ।

½x 10 = 5

i) सेवायाम् ii) प्राचार्य : iii) महोदय iv) निवेदनम् v) ज्वरपीडितः vi) कारणात् vii) असमर्थः viii) विश्रामम् ix) अवकाशं प्रदाय x) अनुग्रहम्

3. अधः प्रदत्तचित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाम् प्रदत्त शब्दानाम् सहायतया पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत ।

1 x 5 = 5

i) अस्मिन् चित्रे एकं सुन्दरम् उद्यानम् अस्ति । ii) बालकाः पादकन्दुकेन सः तीव्रगत्या धावन्ति । ग) बालकः कन्दुके पादप्रहारं करोति । iv) एकः बालकः क्रीडाम् पश्यति । v) हरिताः वृक्षाः उन्नताः सन्ति ।

4. अधोलिखितायाम् कथायाम् मञ्जूषातः समुचितं पदम् आदाय रिक्त- स्थानपूर्तिः पूरयत - $\frac{1}{2} \times 10 = 5$

i) स्वभावेन ii) हितकार्याणि iii) मन्त्रिणः iv) शशकश्च v) वानरस्य vi) विलक्षणम् vii) सहमतिम् viii) प्रतिदिनमेव ix) रिप् x) अभवताम्

खण्डः (ग)- अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् - 25

5 . अधः रेखांकितपदेषु संधिम् विच्छेदम् वा कुरुत -

1 x 4 = 4

क) अत्यधिकम् ख) जगत् + ईशः ग) प्रति + एकम् घ) यद्यपि

6. अधोलिखित वाक्येषु रेखांकितपदानां प्रकृति प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा समुचितम् उत्तरं प्रदत्त विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत ।

1 x 4 = 4

ii) कृतज्ञ + तल् ख) iii) श्रद्धावान् ग) i) विद्वत्त्वम् घ) ii) अज + टाप्

7. मञ्जूषायाम् प्रदत्तै उचितैः अव्ययपदैः अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि पूरयत - 1 x 4 = 4

क) शनैः ख) उच्चैः ग) श्वः घ) च

8. रेखांकित पदानाम् समस्तपदम् विग्रहं वा लिखत ---

1 x 4 = 4

क) गुरुवचनम् ख) अनवद्यम् ग) साधुजनानाम् मैत्री घ) राजभवनम्

9. अधोलिखितवाक्येषु अङ्कानाम् स्थाने संस्कृतपदैः समयं लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयं) 1 x 3 = 3

i) सपाद नववादने ii) पदोन द्वादशवादने iii) सपाद अष्टवादने iv) सार्ध दशवादने

v) सपाद द्विवादने

10. अधोलिखित वाक्येषु रेखांकितपदम् अशुद्धं अस्ति । प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचितं उत्तरं चित्वा लिखत ।

1 x 3 = 3

क) ii) नेत्राभ्याम् ख) i) बालकः ग) i) पठिष्यामि

11. वाच्यानुसारम् उचितपदैः रिक्त स्थानानि पूरयित्वा अधोलिखितम् संवादम् लिखत - 1 x 3 = 3

i) त्वया ii) उत्तिष्ठामि iii) देवाः iv) पिता

खण्ड (घ) - पठित- अवबोधनम् - 30

12. अधोलिखित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

I . एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयं)

$\frac{1}{2} \times 2 = 1$

क) बहुधनलाभेन/ धनलाभमात्रेण ख) शक्रः (इन्द्र) ग) नेत्रहीनयाचकस्य

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

1 x 2 = 2

क) शक्रः तस्य दानशीलतां परीक्षितुं राज्ञः समीपम् अगच्छत् ।

ख) राज्ञः स्वेषु गात्रेष्वपि निरासक्तिम् विज्ञाय सकलं ब्रह्माण्डम् व्याकुलं सञ्जातम् ।

III. निर्देशानुसारम् उत्तरत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

क) ii) याचकाः ख) ii) सकलम् ग) iv) निरासक्तिम् घ) ii) ब्रह्माण्डम्

13 . अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरत-

II. एकपदेन उत्तरत -- (केवलं प्रश्नद्वयं)

$\frac{1}{2} \times 2 = 1$

क) पिता ख) पुत्राय ग) बाल्ये

II. पूर्ण वाक्येन उत्तरत -

1 x 2 = 2

क) अस्य पिता किम् तपस्तेपे इत्युक्तिः पुत्रस्य कृतज्ञता कथ्यते।

ख) बाल्यकाले पिता पुत्राय महत् विद्याधनं यच्छति ।

III. यथानिर्देशम् उत्तरत-

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

क) ' महत् ' इतिपदम् कस्य पदस्य विशेषणम् ?

ii) विद्याधनं ख) iii) कृतज्ञता ग) i) तेपे घ) iii) विद्याधनं

14. अधोलिखितान् नाट्यांशान् पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

I. एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयं)

$\frac{1}{2} \times 2 = 1$

क) चपलः ख) भीषणानाम् ग) ब्रह्मशिरः

II. पूर्ण वाक्येन उत्तरत -

1 x 2 = 2

क) यदि ब्रह्मशिरः प्रयुज्यते , सर्वा पृथ्वी दग्धा स्यात् ।

ख) पुत्रशोकविह्वलः भीमसेनः एकाकी एव द्रौणिम् हन्तुं अभिधावति ।

III. यथानिर्देशम् उत्तरत-

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

क) ii) समीचीनं ख) ii) कीदृशः ग) iii) पार्श्वे घ) ii) भीमसेनः

15 . अधोलिखित वाक्येषु स्थूल पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

1 x 5 = 5

क) केषाम् ख) कस्य ग) कुत्र घ) कस्मिन्/ कुत्र इ) केभ्यः

16. अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदनाम् प्रसंगानुकूलम् समुचितार्थम् चित्वा लिखत - 1 x 5 =5

क) ii) ज्ञातुम् इच्छा ख) ii) विशाला ग) i) जगतः घ) ii) विनाशस्य
इ) iii) गणनायाः

17. घटनाक्रमानुसारम् वाक्यानि लिखत -

$\frac{1}{2} \times 10 = 5$

ग) प्रच्छन्नभाग्यः नामकः एकः कुमारः कर्मपुरनगरे अवसत् ।

ज) बाल्ये सः दुष्टबुद्धिनाम्ना चौरैः सह चौर्यकर्मणि संलग्नः अभवत् ।

च) मार्गे गच्छतः प्रच्छन्नभाग्यस्य मनः केनचित् बालवचसा प्रतिहतं अभवत् ।

क) सः पापपथं त्यक्त्वा गृहम् आगच्छत् ।

ज) पश्चात्तापेन दग्धमानसः सः सर्वं वृत्तान्तम् भार्यायै निवेद्य सकरुणम् अक्रन्दत् ।

ख) पत्न्याः प्रमार्शेन सः परिश्रमं कृत्वा शनैः शनैः प्रभूतम् धनं अर्जितवान् ।

झ) मित्रस्य धनागमवृत्तान्तम् श्रुत्वा दुष्टबुद्धिः तस्यैव गृहे चौर्यार्थम् अगच्छत् ।

घ) प्रच्छन्नभाग्यस्य स्वप्नवार्ताम् श्रुत्वा सः झटिति क्षेत्रम् अगच्छन् ।

छ) दुष्टबुद्धिः अश्वत्थमूलं खनित्वा सुवर्णकलशं प्राप्तवान् ।

इ) यदा सः सुवर्णकलशस्य आवरणं अपसारितवान् तदैव तस्मिन् एकं भयंकरम् विषधरम् दृष्टवान् ।
